

ZÁKLADNÍ IDENTIFIKACE

ID	PHA-01013
Název/motiv mozaiky	Alegorie obchodu a průmyslu
Autor	návrh Jan Preisler, realizace firma A. Neuhauser, Innsbruck
Datace	1903-1904
Místo	administrativně-obchodní centrum U Nováků, Vodičkova 699/30, Praha 1 - Nové Město
GPS souřadnice	50°4'51.156"N, 14°25'28.173"E
Rozměry mozaiky, umístění	výška 7 m, šířka 14 m (cca) Mozaika je instalována na průčelí budovy.
Výška umístění mozaiky nad zemí	cca 13 m
Mozaika je směřována na (SS)	severozápad
Popis okolí, statika budovy	Mozaika se nachází v centru města s velmi frekventovanou dopravou. Budova má místy popraskanou a opadanou omítku, statika budovy není viditelně výrazně narušena.
Poznámky	

HUMANITNÍ PRŮZKUM MOZAIKY

Obchodní dům U Nováků byl postaven v letech 1901-1904 podle plánů Osvalda Polívky. Na dekorování průčelí architekt spolupracoval s malířem Janem Preislerem, který navrhl rozsáhlé skleněné mozaiky zasazené do horizontálního a vertikálního pásu mezi okny. Zakázku na dekoraci dostal už v roce 1901, kdy byl pověřen vytvořením kartonu, soustředěně se tímto tématem zabýval až v následujícím roce. V dobovém tisku secesní stavbu obchodního domu charakterizovali: „Průčelí provedeno jest ve formách moderních. Hlavní okrasou ještě allegorický obraz nástěnný zhotovený dle barevných kartonů akad. malíře J. Preislera v uměleckém závodě Neuhauser, Dr. Jele a spol. ve Viltenu u Inšpruku.“

Mozaika je komponována jako jednotný celek přelévající se v ploše mezi okny druhého až čtvrtého patra budovy. Její téma má představovat *Obchod a Průmysl*. V ploše je zachyceno hned několik alegorických scén. Ve středu je pod korunami stromů zasazena figura bohyně mládí a krásy Flóry rozsévající květy a oděné pouze do dlouhých rusých vlasů a vzduté fialové drapérie. Provází ji páv a pod jejíma nohama je zakomponován „chorovod“ tančících dívek a mladíků. Na okrajích v pásu mezi okny jsou k centrální kompozici přiřazeny alegorie textilního průmyslu – vlevo je zasazena scéna prodeje textilních výrobků, vedle ní přádlena s kolovrátkem oděná do národního kroje. Vpravo jsou pandánem těchto scén dva chlapci a dva muži u tkalcovského stavu. Tyto figurální skupiny mají představovat domácího a továrního textilní průmysl a obchod a zřejmě upozorňují na hlavní artikl, který se v obchodním domě u Nováků prodával.

Jan Preisler vytvořil pro tuto zakázku velkou akvarelovou skicu, rozpracoval figurální studie, dále zhotovil barevný návrh v olejomalbě a posléze nakreslil karton, který byl zaslán do mozaikářského ateliéru firmy A. Neuhauser v Innsbrucku. Měl posloužit jako bezprostřední předloha pro zhotovení mozaiky. Jeho převedení do finálního materiálu se ale podle názorů

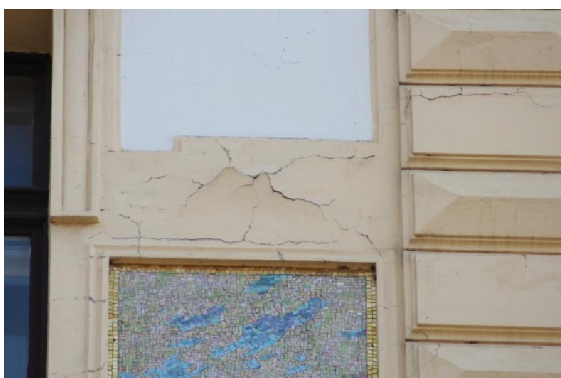
současníků příliš nepovedlo: „tóny v nichž se chvěje světlo a vzduch v souhře skvrn impresionisticky těkavých – nic z toho se do mozaiky nedostalo, obrysy přenesené mechanicky z kartonu vystoupily ostře, kolorit zhrubl v křiklavě pestrých tónech.“ Pro znalce Preislerova díla je mozaika velkým zklamáním, ale samotná firma Neuhauser se ve svém katalogu realizací k problému staví zcela jinak – dílo prezentuje jako výzvu, zakázku s novou barevností, kterou se podařilo splnit na výbornou ke spokojenosti architekta Osvalda Polívky.

CHARAKTERIZACE PROSTŘEDÍ A SAMOTNÉ MOZAIKY

Působení okolního prostředí, míra zakrytí mozaiky, biologické poškození

Mozaika je převážně v celé své ploše vystavena působení okolního prostředí, pouze horní část středové části mozaiky je částečně chráněna stříškou. Biologické poškození nebylo zaznamenáno.

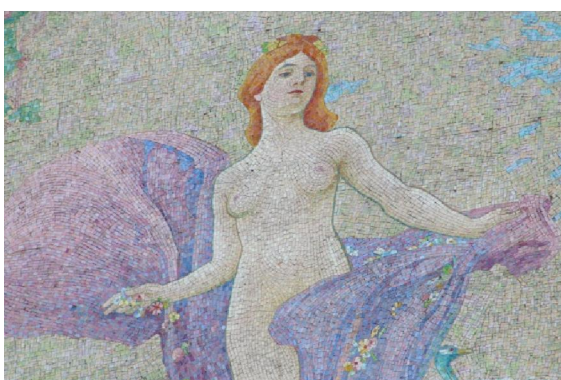
- praskliny na omítce nad mozaikovým obrazem

- opadaná omítka v blízkosti mozaiky

Ztráty materiálu v ploše
- ojediněle jsou vypadané skleněné kostky

Použitý materiál - kostky a pojiva

Mozaika je sestavena ze štípaných skleněných kostek o přibližné velikosti 1,5 cm x 1 cm. Použité sklo je zakalené. Místa se vyskytují bubliny. Na povrchu kostek nejsou známky korozního poškození ani znečištění (platí pro pohledovou stranu). Zastoupeny jsou kostky se zlacením. Pojivo má světle hnědou barvu.

ANALYTICKÝ PRŮZKUM

Optická mikroskopie - nebyla provedena

POZNÁMKY

Přílohy Literatura

Kunibert Zimmerer, *Die Tiroler Glasmalerei- und Mosaikanstalt. Ein Rückblick anlässlich des fünfzigjährigen Gründungsjubiläums 1861-1911*, Innsbruck 1911, s. 48.
Antonín Matějček, *Jan Preisler*, Praha 1950, s. 57-58, obr. 92-100 (návrhy, kresby, kartony).
Rudolf Pošva, *Plastika a mozaika v průčelích Osvalda Polívky*, kandidátská disertační práce, FA ČVUT v Praze, 1985.
Rudolf Pošva, *Plastika a mozaika v průčelí Osvalda Polívky*, *Umění XXV*, 1987, č. 5, s. 449-459.
Petr Wittlich - Lenka Bydžovská - Karel Srp - Polana Bregantová, *Jan Preisler 1872-1918*, Praha 2003, s. 97, 106-109.